Ernest Schuler
Park Sparrendaal 37
3971 SL  Driebergen-Rijsenburg

AAN
Provinciale Staten van Utrecht
**Per mail**
**Ter attentie van de statengriffie**

**Onderwerp:**
Zienswijzen ontwerp-POVI
en ontwerp-PRV

**Datum:**
Driebergen, 16 februari 2026

Geachte Staten,

Vanuit mijn betrokkenheid bij het landschap van de provincie Utrecht zend ik u mijn zienswijzen over de ontwerp-POVI en PRV. Ik maak mij zorgen over het behoud van de kwaliteiten van Utrecht omdat ik vind dat in de POVI ontwikkelde beleid deze onevenredig benadelen.

Aan de hand van hoofdstukken van de POVI zal ik mijn zorgen en voorstellen aan u kenbaar maken.

**Visie, basis, beleid en leidende principes**

<u>Keuze voor groei gaat ten koste van Utrechtse Kwaliteiten</u>
Evenals de vorige povi faciliteert deze povi de door verschillende steden gewenste sterke groei. Is daarvoor ruimte? Er wordt een enorme groei voorspeld, zie pagina 92, inwoners 8,8% meer en arbeidsplaatsen (100.000).

In de Utrechtse landschappen moet daarom ruimte worden gemaakt voor woningbouw, werkgelegenheid en infrastructuur (wegen en energie). Wat betekent dat voor Utrecht?

Op pagina 13 van de POVI staat dat Utrecht uniek is. Zowel qua economie en onderwijs als landschap, natuur en cultuurhistorie. Op pagina 15 wordt het robuuste natuurnetwerk genoemd dat binnen Nederland en Europa een cruciale schakel is. Eveneens op pagina 15 staat dat Utrecht gewild is door centrale ligging van de steden en de kleinschaligheid van de landelijk gelegen dorpskernen.

“Niet alles kan overal” klinkt het stevig als het over de groei gaat. Dat klinkt kritisch maar wordt echter uitgewerkt op pagina 24 uitgewerkt als voorrang voor onderwijs en wonen:

> *“Feit blijft dat het een uitdaging is om de vele opgaven een plek te geven en dat het vinden van ruimte voor ‘nieuwe’ functies impact heeft op de omgeving. Het principe dat we hanteren is: inbreiding gaat voor uitbreiding. Hiermee wordt bedoeld dat bij een ontwikkeling eerst gekeken wordt naar gebieden die een vergelijkbare functie hebben, voordat we ‘nieuwe’ gebieden aanwijzen. Bij uitbreiding zoeken we naar grootschalige locaties met relatief hoge dichtheden, waar we ontwikkelingen kunnen concentreren en combineren.”*

Dit heeft impact op de ‘ruimte” schrijft u. Met andere woorden, impact op de kwaliteiten van natuur, landschap, cultuurhistorie en leefbaarheid kan niet worden voorkomen.

Dit uitgangspunt is daarom te mager. Ik verzoek u het aan te vullen. Het zoeken en vinden van grootschalige locaties moet zich goed moet verhouden met de Utrechtse kwaliteiten en steeds moet worden bekeken of de locatie daarop niet een te grote inbreuk maakt, ook al ligt deze bij een knooppunt of biedt die mogelijkheden voor hoge dichtheden.

Zo wordt de sturingsfilosofie beter en meer herkenbaar ingevuld. Deze beoogt blijkens pagina 24 en verder ook het bieden van waarborgen. Deze sturingsfilosofie hoort echter ook in het uitgangspunt voor het zoeken naar ruimte te worden verwoord en te worden uitgewerkt.

Op pagina 23 wordt aangegeven dat de grootste opgave is *“het ruimtelijk combineren van de verschillende functies die een plek zoeken in onze provincie”.* Dit wordt aangepakt vanuit de *“onze sturingsfilosofie en onze uitgangspunten voor omgevingsbeleid. Want de optelsom van opgaven schuurt soms, waardoor keuzes nodig zijn. Onze sturingsfilosofie geeft aan op welke wijze wij ons beleid willen realiseren*.”
De sturingsfilosofie houdt in: “*We bieden ruimte voor ontwikkelingen die passen bij de Utrechtse kwaliteiten, met het principe ‘lokaal wat kan, provinciaal wat moet’ als basis en met de nadrukkelijke wens de doelen in samenwerking te halen.”*

Toegelicht wordt: *“Toch zorgen we waar nodig ook voor ‘waarborgen’; die kunnen van pas komen als belangen elkaar in de weg zitten en er een keuze gemaakt moet worden of als bescherming nodig is tegen denken en handelen vanuit de korte termijn. Bij het vinden van ruimte voor functies (bijvoorbeeld wonen) en ontwikkelingen vinden we aanpassingsvermogen belangrijk. Doelen haal je door mee te bewegen, door bij te sturen of juist door te intensiveren (ruimte doelmatiger en efficiënter inrichten). En we monitoren, zodat we weten wat de effecten zijn van ons beleid en wanneer we ons beleid of de uitvoering daarvan aan moeten passen.”*

De sturingsfilosofie wordt uitgewerkt in uitgangspunten:

- *We concentreren, combineren en geven prioriteit aan nieuwe ontwikkelingen, om zorgvuldig om te gaan met de schaarse ruimte en kwaliteiten.*

- *We kiezen gebiedsgericht voor integrale, toekomstgerichte oplossingen, met ruimte voor lokale opgaven.*
- *We vinden de balans tussen opgaven en kwaliteiten en behouden of versterken die Utrechtse kwaliteiten, waar nodig met compenserende maatregelen.*

De sturingsfilosofie roept de vraag hoe de waardevolle bestaande Utrechtse kwaliteiten worden afgewogen tegen nieuwe ontwikkelingen? Op pagina 25 worden de Utrechtse kwaliteiten samengevat:
*"We onderscheiden:*
- *groene kwaliteiten: natuur, landschap, rust en ruimte en cultureel erfgoed;*
- *blauwe kwaliteiten: water, bodem en lucht;*
- *rode kwaliteiten: een vitaal bebouwd gebied, economische ontwikkeling, bereikbaarheid en energie;*

*recreatiemogelijkheden en cultureel aanbod."*

De onderlinge weging valt kennelijk te vinden op pagina 22 van de POVI. Hier wordt de prioriteitsstelling in ruimtegebruik beschreven:
*"Als functies met elkaar in strijd zijn gaat de voorkeur uit naar activiteiten en ontwikkelingen die bijdragen aan de brede welvaart. Naast materiële welvaart gaat het daarbij ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. Bovendien betreft het niet alleen de kwaliteit van leven in het 'hier en nu', maar ook de effecten van onze manier van leven op het welzijn van mensen 'elders' (buiten de provincie) en 'later' (toekomstige generaties). Een effectieve en daadkrachtige klimaataanpak heeft daarom hoge prioriteit".*

Bij ruimtegebrek gaat de ontwikkeling dus voor als deze onder Brede Welvaart valt en verdwijnt de bestaande functie? Wat valt niet onder Brede Welvaart? Hoe verhoudt deze prioriteitsstelling zich tot de Utrechtse kwaliteiten op het gebied van landschap, natuur en cultuurhistorie? In concrete gevallen dreigt er voorrang te worden gegeven aan ontwikkelingen voor groei van wonen en werken boven natuur, landschap en landbouw en cultuurhistorie die op deze plek niet uitdrukkelijk bij Brede Welvaart worden genoemd.

Deze sturing en invulling van Brede Welvaart is zoals deze hier op papier staat te beperkt en moet worden aangevuld om tot een goede balans en waarborgen voor bestaande kwaliteiten te komen. Naar mijn mening geeft de POVI nog onvoldoende gewicht aan de kwaliteiten van landschap, natuur en cultuurhistorie en dreigen deze op deze wijze op te gaan in 'aanpassingsvermogen' en 'meebewegende' doelen.

Dat is niet goed want hoe krijgt dan de ambitie toekomstbestendige natuur voldoende handen en voeten? Voor een balans is het ook nodig dat de kwaliteiten en ambities een gewicht of waardering of waarde krijgen.

Ik wil ervoor pleiten een andere prioriteitstelling namelijk voor welzijn via behoud van vitaliteit, sociale cohesie, landschap en agrarische gemeenschap, natuur en cultuurhistorie. Deze vormen de oorspronkelijke basis voor de kwaliteiten van Utrecht.

Groei en wonen moeten geen doelen op zichzelf te zijn maar ondergeschikt en slechts nodig voor zover de woningvraag van inwoners en een stabiele, dynamische economie daarom vragen. In dit verband is de overweging dat Utrecht de meest competitieve regio van Europa zou zijn, vreemd als argument om geen inhoudelijke grenzen aan de groei te stellen.

Dus ook op het feit dat Utrecht een grote instroom kent vanwege centrale ligging in Nederland, moet sturing worden losgelaten om te voorkomen dat Utrecht in strijd met allerlei andere ambities 'dichtgroeit'.

Op pagina 37 wordt ook nog als leidend principe of ambitie genoemd het verbeteren van het verdienvermogen. Is dit letterlijk zo bedoeld? Zijn er bij alle groei knelpunten in het verdienvermogen van Utrecht – misschien met uitzondering van de landbouw?

Gezien alle nadelige effecten van de ingezette groei van arbeidsplaatsen is het de vraag of het verbeteren van het verdienvermogen niet beter als 'behoud en vernieuwing van het verdienvermogen' kan worden verwoord zodat 'meer, meer, meer' niet langs een omweg tot een leidend principe op zichzelf wordt benoemd. Uit enige beschouwing in de POVI blijkt niet een probleem met het verdienvermogen van Utrecht dat letterlijk verbetering behoeft. Uiteraard is innovatie van groot belang. Terecht is dat een nader leidend principe. Maar dat kan ook zonder groei van arbeidsplaatsen. Meer is niet altijd beter.

Want door de groei wordt steeds meer oorspronkelijk agrarisch cultuurlandschap omgevormd tot weinig oorspronkelijke parkachtige landschappen om de steden in plaats van het te behouden voor meer natuurvriendelijke vormen van landbouw en veeteelt. De oorspronkelijke dynamiek van stad en platteland verdwijnt hiermee en om Utrecht groeien de plaatsen aaneen. De eigenheid van het buitenplaatsenlandschap gaat verloren. Robuuste bos- en natuurgebieden raken ten gevolge van de bevolkingsgroei steeds meer doordrongen van paden en menselijk aanwezigheid en verliezen hun kracht en romantiek als wilde natuur en biodiversiteit en aanwezige natuurwaarde.

Het gevolg van onvoldoende scherpte in het toetsen aan Utrechtse Kwaliteiten is dat de gebieden waarin woningbouw onder voorwaarden mogelijk is zijn onvoldoende selectief zijn gekozen want deze lopen over waardevolle landschappen heen en knopen op veel plaatsen steden en dorpen aan elkaar.  Sommige verstedelijkingslocaties zijn een onvoldoende uitwerking van de verstedelijkingsprincipes van grootschalige uitbreiden in of aan bestaande steden en kernen.

*"Door intensief ruimtegebruik en door bijvoorbeeld woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen komt de natuur verder in de verdrukking"* staat op pagina 56. Die constatering verplicht tot goede toetsing en afweging.

Niet alles kan overal moet ook tot reflectie zijn op de vraag wat de zin is van deze grote groei? Ooit, in Horizon 2050, was misschien de gedachte dat Utrecht kon groeien met behoud van kwaliteiten. De voorliggende ontwerp-POVI maakt duidelijk dat de groei op veel plaatsen ten koste van kwaliteiten zal gaan. Het is merkwaardig dat u als Staten van

Utrecht in tijd van allerlei crises kiest voor een competitieve opstelling die leidt tot een enorme groei van inwoners en arbeidsplaatsen ten koste van de kwaliteiten van de provincie.

Op pagina 8 van de POVI staat dat de provincie relatief klein en er veel tegengestelde belangen zijn. “Dat vraagt om zorgvuldige, afgewogen keuzes met zoveel mogelijk behoud en verdere versterking van de Utrechtse kwaliteiten”.

Op pagina 104 staat dat er voor niet iedereen die in Utrecht wil wonen passende woonruimte is. Dit roept de vraag op, of er in Utrecht voldoende ruimte is om iedereen die in Utrecht wil wonen, te huisvesten. Dit wijst op het belang van beheersen van de groei.

Naar mijn mening zijn de keuzen in de omgevingsvisie nog niet zorgvuldig genoeg uitgewerkt om andere kwaliteiten Utrecht te behouden en te versterken.

Er zijn binnen de provincie veel stedelijke inbreidingslocaties beschikbaar. Gegeven de prioritering die ook voortkomt uit de Ladder voor Duurzame Verstedelijking en die daarmee ook een wettelijke grondslag heeft, vind ik dat eerst die locaties moeten worden aangesproken.

Ook moet worden vermeden dat de zogenaamde 30 procent overprogrammering op makkelijk te ontwikkelen locaties in het buitengebied wordt afgewenteld. Voor de toekomstige prognose is de constatering (pagina 15) juist dat de provincie Utrecht aantrekkelijk centraal is gelegen en een gewilde provincie is om te wonen en te werken. Betekent dat dan dat er volop gebouwd moet worden, ook als dat ten koste gaat van de Kwaliteiten van Utrecht? Wij veronderstellen dat dat niet de bedoeling is. Onderzoek naar en afwegen van effecten op de Utrechtse Kwaliteiten moet plaatsvinden in het kader van een locatiekeuze.

De beschrijving van de provinciale belangen in paragraaf 3.3 Omgevingskwaliteit op pagina 25 roept eens te meer de vraag waar de grote groei in inwoners en werkgelegenheid van de provincie past in de provinciale belangen? Voor de vitaliteit is dat niet nodig. Onze steden en dorpen kennen gelukkig al zo veel kwaliteit dat waar van toepassing vitaliteit een oplosbaar probleem is zonder zo grootschalig te groeien. En grootschalige groei is anders dan organische groei juist naar het gevoel velen een bedreiging voor de vitaliteit. Op pagina 124 wordt bijvoorbeeld vermeld dat 12% van de inwoners ernstige hinder ervaart van wegverkeer. Dit noopt ook tot terughoudendheid in de groei van arbeidsplaatsen en inwoners die onvermijdelijk meer wegverkeer met zich meebrengt.

In elk geval is het wenselijk de grote groei die wordt voorgestaan te beargumenteren op basis van en te toetsen aan de Utrechtse kwaliteiten en provinciale belangen.

Ik leg u daarom de vraag voor of de Utrechters niet van hun brede welvaart kunnen genieten zonder de groei met 100.000 arbeidsplaatsen? Zonder migratie en groei van het

aantal arbeidsplaatsen zou de bevolking van Utrecht afnemen of in elk geval stabiliseren. En de beroepsbevolking nog eens extra. Om Utrechtse kwaliteiten te sparen zou het beleid van Utrecht zich moeten richten op:
- Opvangen waar nodig van de krimp van de beroepsbevolking en
- Stabiliseren van het aantal arbeidsplaatsen en faciliteren binnen die grens van economische dynamiek en vernieuwing.

Verder is nodig om
- Verstedelijking uitdrukkelijker te toetsen aan alle Utrechtse Kwaliteiten door per locatie kenbaar en zorgvuldig af te wegen welke impact deze heeft op de kwaliteiten en te borgen dat deze niet worden aangetast.
- Als dit uiteindelijk te weinig bouwmogelijkheden oplevert, betekent dat dat groeimogelijkheden van de provincie uitgeput zijn in balans met de kwaliteiten en dat er grenzen aan de groei van arbeidsplaatsen moet worden gesteld en evenals aan de instroom van mensen.

<u>Opmerkingen naar aanleiding van onderdelen en kaarten van de Visie</u>
Op de kaart Positionering Provincie Utrecht ontbreekt de belangrijke ecologische verbinding ten zuiden van de Heuvelrug die loopt van Grote Rivieren naar het Vechtplassengebied. Ik verzoek u dit aan te vullen. Zie bijlage 1, de Kaart Natuur Verbinden en Behouden.

Op pagina 17 is er sprake van wateroverlast, noodwater berging en verdroging. Problemen die groter worden naarmate de provincie verder in inwoners en arbeidsplaatsen groeit. Wateropvang kan schade aan natuur en landschap veroorzaken als gevolg van vervuiling. Het belangrijk om randvoorwaarden aan de (nood)berging te stellen zoals zoveel gescheiden houden van schoon en meer vervuild water, vlucht- en foerageermogelijkheden voor aanwezigen dieren en herstelmaatregelen na gebruik van de noodwaterberging.

Op pagina 18 gaat het over biodiversiteit en natuurnetwerk. Er is in de POVI onvoldoende aandacht voor en visie op de eisen die aan de natuurverbindingen moeten worden gesteld. Een groenblauwe dooradering van het landelijk gebied is niet altijd voldoende voor een succesvolle natuurverbinding. Zeker niet als deze beperkt is tot 1,5 ha (zie de ‘Woordenlijst’ op pagina 225). Bij een natuurverbinding horen stepping stones in de vorm van rustgebieden en foerageermogelijkheden.

De geprojecteerde verbinding boven op de Heuvelrug vormt niet per definitie een robuuste structuur. Bovendien is dit een verbinding overwegend op droge zandgronden. Dwars door de provincie van zuidoost naar noordwest kan de unieke verbinding in de kwelwaterzone tussen op de flank van de Heuvelrug tussen Heuvelrug en Kromme Rijn niet worden gemist. Deze is in het kader van de biodiversiteit voor meer soorten geschikt. Op de Kaart Perspectief 2050 moet deze robuuste natuurverbinding op de flank van de heuvelrug ook aangegeven worden. Deze moet duidelijk in de visiekaart worden ingetekend en de ambitie moet zijn deze verder robuust te maken. Deze

verbinding verbindt ook natte Natura2000 gebieden. Ook hierbij is zoals vermeld op pagina 19 natuurinclusieve landbouw van groot belang waar de verbinding door agrarisch gebied loopt. Ik verzoek u deze verbinding duidelijk aan te geven op de Visiekaart. Zie bijlage 1.

Op pagina 18 wordt gesteld dat het woningtekort in 2050 is teruggelopen tot 2%. Hoe wordt dit bereikt als

1. de Utrechtse economie zoveel ruimte krijgt en ook
2. de instroom van inwoners, bedrijven en instellingen door de centrale ligging en het dan hopelijk aantrekkelijke Utrechtse landschap niet wordt beheerst?

Welke instrumenten worden hiervoor ingezet? Met bouwen, bouwen, bouwen alleen kan dit niet worden opgelost. De centrale ligging blijft een vliegwiel.

Op pagina 19 is de aandacht voor de cultuurhistorie wel mager. Waarderen is heel belangrijk, maar ook beschermen van monumenten in hun omgeving. Zie ook het Verdrag van Granada. Krijgt dit prioriteit ten opzichte van andere functies om de gewenste waardering en verdragsrechtelijke bescherming te bereiken?

Op de Kaart Toekomstperspectief provincie Utrecht 2050 staat een HOV-verbinding tussen Utrecht en Amersfoort via het USP en Zeist-Noord aangegeven. De ingetekende route vernietigt het kleinschalige landschap bij Oostbroek met een aardkundig monument en de Stichtse Lustwarande in Zeist. Als de bevolkingsgroei in Zeist-Noord en Soest wordt beheerst, kunnen de vervoersstromen tussen Amersfoort en Utrecht over bestaand spoor worden afgewikkeld. Opnemen op de kaart is prematuur gezien de priotering in infrastructuur in U-NED verband en het ontbreken van onderzoek naar de negatieve effecten. Ik verzoek u deze verbinding uit deze POVI te schrappen.

Op pagina 26 staat dat de gemeente leading is de kernrandzone. Dat betekent naar onze de in gebieden met belangrijke provinciale belangen zoals de natuur en ecologische verbindingen niet in de kernrandzone moeten worden opgenomen.

**Ruimtelijk beleid Klimaatbestendig en water robuust**

Het is niet juist dat op de kaart het gebied ten zuiden van Zeist en De Bilt niet als kwelwaterzone wordt aangegeven. Hier zijn veel projecten ingericht die bescherming en verdere ontwikkeling behoeven. Deze gebieden zijn met ‘kwelprojecten’ opgenomen op de kaart van het intergemeentelijke Landschapsontwikkelingsplan. Zie bijlage 2. Dit plan is vastgesteld door gemeenteraden van Zeist en De Bilt. De desbetreffende kaart is als bijlage 2 bijgevoegd. Over de redenen om deze gebieden niet als kwelgebied op te nemen zouden wij graag een zienswijze indienen. De redenen zijn namelijk niet vermeld. Kunt u ons hierover informeren en de gelegenheid geven nader op uw informatie te reageren? Kwelnatuur gebonden aan bodem en water(gangen) komt veel meer dan de kaarten in de POVI aangeven. Zie als voorbeeld bijlage 3, een kaart van de kwelgebieden rondom het station Driebergen-Zeist, gemaakt door de ecoloog Van de Bijtel en destijds opgenomen in de concept-bestemmingsplan van de gemeenten Driebergen en Zeist. Mutatis mutandis geldt dit voor het hele gebied ten zuiden van Driebergen, Zeist en De Bilt. En ik verzoek dit gebied geheel als kwelwaterzone op de kaarten op te nemen.

Ten zuiden van Driebergen is in natuurrijk kwelgebied een waterberging opgenomen. Gebruik van een berging is wellicht onvermijdelijk maar zal impact hebben op de natuur omdat het water als gevolg van menselijke activiteiten meer of minder vervuild is. Aanwijzen van een berging in een natuurrijk gebied is alleen maar toelaatbaar als er flankerend beleid om effecten voor de natuur zoveel mogelijk te beperken en te compenseren. Ik verzoek u deze randvoorwaarden op te nemen.

Op pagina 48 wordt aangegeven dat de beschikbaarheid van zoetwater problemen geeft. Terecht wordt vermeld dat vraagvermindering kan helpen. Vraagvermindering wordt ook bereikt door

1. Inwoners en arbeidsplaatsen in de provincie minder te laten groeien.
2. Verder door grondwaterwinning door de industrie voor frisdrankproductie (Vrumona) met zeer nadelige gevolgen voor kwelgebieden te beperken of te beëindigen.
3. Evenals particuliere bronnering t.b.v. gazons e.d.

Ik pleit ervoor deze drie punten aan het beleid in de POVI toe te voegen.

Op pagina 50 staat dat groen-blauwe structuren de hitte in steden en dorpen moet verminderen. Hoe verhoudt zich dit tot de verdichting die optreedt als gevolg van de groei van het inwoneraantal? Ook hier geldt minder groei gunstig uitwerkt op het bereiken van dit doel.

**Ruimtelijk beleid landbouw en natuur**

Op pagina 55 worden in de tweede alinea de gebieden genoemd, onder andere het gebied “Rivierengebied”. Hoort het Kromme Rijngebied met ook het stroomgebied van Biltse en Zeister Grift tot het rivierengebied? Anders zou het Kromme Rijngebied apart moeten worden genoemd. Wij stellen voor dat dan te doen.

Er is een grote opgave om de natuur te herstellen staat op pagina 56.

Op de Opgavekaart Rijke en veerkrachtige natuur op pagina 58 staan mogelijkheden voor bosuitbreiding in het Langbroekerwetering aangegeven. Deze verdragen zich niet met het agrarische slagenlandschap en zullen dus afbreuk doen aan waarde en kwaliteiten. Alleen herstel van verdwenen boomgaarden en grienden zou overwogen kunnen worden.

Op pagina 59 wordt de kern van het natuurbeleid verwoord: *“De kern van ons natuurbeleid is het behouden en herstellen van de biodiversiteit, het beschermen en ontwikkelen van beleefbare natuur en het stimuleren van een natuurinclusieve samenleving”. “Door intensief ruimtegebruik en door bijvoorbeeld woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen komt de natuur verder in de verdrukking,”* staat op pag. 56. Sommige verstedelijkings- en werklocaties schuren met het natuurbeleid. Gezien de kritische toestand van de natuur moet er beter getoetst worden of alle verstedelijkingsambities zich wel goed verhouden tot de omringende natuur van die locaties. De POVI maakt niet zichtbaar hoe dit is gedaan.

Wat wordt bedoeld met beschermen van beleefbare natuur? Wordt de gewone natuur niet meer beschermd? Of wordt bedoeld dat alle natuur toegankelijk moet worden? Hoe verhoudt die de omschrijving van deze ambitie zich tot de constatering in de POVI: "*Daarbij is de behoefte aan recreatie en dus de druk op natuurgebieden toegenomen en kunnen evenementen leiden tot piekdrukte en tijdelijke verstoring van de natuur. Ook hierdoor neemt de biodiversiteit af en verdwijnen planten en dieren.*" Pagina 56.

*"De realisatie en versterking van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en van robuuste ecologische structuren, ecologische verbindingszones en groenblauwe dooradering is nodig voor het bereiken van onze doelstellingen", staat op pagina 56.* De ecologische verbinding tussen Rivierengebied en Vechtplassen (zie bijlage 1) indelen zoals gebeurt op pagina 61 bij de ecologische verbindingen doet te weinig recht aan de huidige kwaliteit van de verbinding. Naar onze mening moet niet alleen de Utrechtse Heuvelrug maar ook de Kromme Rijncorridor tot de robuuste ecologische structuren worden gerekend. In de Kromme Rijncorridor liggen veel robuuste natuurgebieden en er is een onmisbare samenhang en wisselwerking met de Heuvelrug. De ene verbinding is 'droog' en de andere 'nat' en 'vochtig'. In combinatie vormen deze een grote rijkdom. Ik verzoek u dit aan te passen.

Op pagina 62 wordt als doel vermeld met partners samenwerken aan het versterken van de Algemene Basiskwaliteit Natuur. Naar onze mening dient dit ook te worden vertaald in regelgeving zoals een Instructieregel dat omgevingsplannen een vermindering tegengaan en motiveringsplicht en - als door functiewijzigingen nadeel plaatsvindt - welke compensatie plaatsvindt.

In de tweede alinea op pagina 68 wordt aangegeven dat omschakelen naar sierteel is verboden vanwege de milieu-effecten van gewasbeschermingsmiddelen. Ik pleit er voor dit verbod ook te laten tot het omschakelen naar niet-biologische fruitteelt.

Op pagina 69 wordt aangegeven dat de provincie wil gaan voor sturing op doelen in plaats van de sturing op middelen. Keer op keer blijkt in de intensieve veehouderij echter dat beweerde doelen niet gerealiseerd worden. Vooraf sturen op doelen is niet haalbaar in deze sector. Op pagina 71 wordt aan grondgebonden agrarische bedrijven een bouwperceel van 2,5 ha toegestaan mits er gunstige effecten zijn op de omgeving. Dit wordt in de toekomst gemeten. Naar mijn mening moet dit pas worden toegestaan als gunstige effecten ook direct kunnen worden vastgesteld. Waarom is verder een grootte van 2,5 ha nodig voor een grondgebonden agrarisch bedrijf? Dit worden lelijke grote en hoge bouwenclaves in het fraaie boerenland. En de praktijk leert dat bij bedrijfsbeëindiging de bebouwing niet verdwijnt. Bouwkavels groter dan 1,5 ha zijn niet gewenst en ook niet nodig voor grondgebonden agrarische bedrijven.

Ik wil er verder voor pleiten dat de provincie vol inzet op zo snel mogelijk omvormen naar grondgebonden landbouw waarmee ook de zeer schadelijke methaanproductie flink kan worden teruggedrongen. Daarom moet er geen landbouwstimuleringsbied komen

tussen Woudenberg en Veenendaal waarin de intensieve landbouw wel bouwpercelen van 2,5 ha kan krijgen. Dat is het paard achter de wagen spannen.

Veel agrarische bedrijven stoppen. De Ruimteregeling voor ruimteregeling wordt aangepast. Naar mijn mening is er teveel ruimte voor allerlei bedrijfsvestigingen. Wij vinden dat uitgangspunt moet zijn dat alle schuren worden gesloopt met uitzondering van historisch waardevolle bebouwing. Eén bedrijfswoning kan worden omgezet naar een burgerwoning. Voor de sloop van de schuren kunnen ook burgerwoningen worden gebouwd. De voorgestelde regeling leidt tot een veelheid van woningen die gezien de locatie in het buitengebied niet betaalbaar zijn en waarschijnlijk onder het planologische 'ja mits regiem' snel worden vergroot en dan nog duurder worden. Dit houdt de verstening van het buitengebied in stand. De bestaande Ruimte voor ruimteregeling zorgt voor meer beheersing. Bij mijn zienswijzen over de PRV leg ik u een voorstel voor aangepaste regeling voor.

**Ruimtelijk beleid Energie**
Ook bij de ambities voor energie geschetst op pagina 75 geldt dat ze meer haalbaar zijn naarmate de provincie minder groeit. Dit zou in scenario's moeten worden bekeken.

Voor de aanleg van het op de kaart aangegeven nieuwe hoofdspanningstracé tussen Bunnik en Bilthoven moeten landschappelijke en natuurrandvoorwaarden gelden zoals ondergronds aanleggen en ontzien van de kwelwaterzones.

Het wekt verwondering dat in bufferzones rond Natura2000 gebieden grootschalige energie-opwek kan plaatsvinden. Als de kaart op bladzijde 81 inhoudt dat overal buiten de genoemde steden en dorpen zonneparken en windmolens kunnen worden gevestigd, is dat in verschillende opzichten onjuist:
1. Het strijdt met de aangegeven gebieden op kaart 76.
2. Ook in steden en dorpen zelf is duurzame energie-opwek mogelijk met name op daken en kleinschalige (verticale) windmolens.
3. De kaart houdt totaal geen rekening met natuur, landschap etc.

Ik verzoek u dit zo nodig aan te passen.

Is de ruimtelijke impact van kringlooplandbouw voor biobased bouwen negatief? Deze wordt in sommige gebieden blijkens de kaart Opgave circulaire samenleving op pagina 84 niet gestimuleerd. Als de ruimtelijke impact negatief is, het gebied waarin niet wordt gestimuleerd uitbreiden tot de hele Kromme Rijncorridor.

**Goede bereikbaarheid**
Volgens de tekst op pagina 92 kunnen onze netwerken en infrastructuur het aanbod niet meer bijbenen. Dit leidt tot ongemak en vertragingen en onveilige situaties. Nogmaals dient zich de vraag aan waarom de enorme voorspelde groei van inwoners (8,8%) en arbeidsplaatsen (100.000) niet wordt afgeremd ook om Utrecht bereikbaar te houden.

**Vitale steden en dorpen**

De verstedelijkingsprincipes op pagina 104 laten in de huidige formulering veel ruimte voor ongewenste verstedelijking en zijn onvoldoende uitgewerkt. De eerste twee principes namelijk
1. bouwen in steden bij knooppunten of
2. Bouwen in steden
passen goed in de Ladder van Duurzame Verstedelijking.
3. bouwen bij knooppunten
Dit principe laat zonder verdere beperking onaanvaardbaar ruimte voor verstedelijking in waardevolle landschappen en kleinschalige kernen. Niet elk knooppunt is geschikt voor grootschalige ontwikkeling. Bouwen bij knooppunten is alleen aanvaardbaar indien landschappelijk, cultuurhistorisch en voor de natuur aanvaardbaar en in kleinschalige kernen alleen ruimte voor kleinschalige uitleglocaties. Dat zou bij dit principe zeer duidelijk tot uitdrukking moeten worden gebracht.
4. Principe 4 maakt verstedelijking overal mogelijk door de woorden “waar mogelijk”. Als uitwerking van de verstedelijkingsprincipes op pagina 24 die uitgaan van concentratie en van “inbreiding gaat voor uitbreiding” geeft dit principe hier absoluut onvoldoende inperking en richting.
5. Als onderdeel van principe 4 is ook nog heel ander onderdeel, eigenlijk een vijfde principe toegevoegd, namelijk dat er onder voorwaarden kleinere uitbreidingen van het stedelijk gebied toegelaten zijn om de lokale vitaliteit te vergroten. De voorwaarden zijn anders dan waterbezwaren niet nader uitgewerkt of zelfs maar aangeduid. Dat hoort wel te gebeuren. Nu worden alleen waterbezwaren genoemd. Dit onderdeel van principe 4 betekent dat elke wethouder waar een projectontwikkelaar langs is gegaan, met een plan bij de provincie aanklopt zonder dat hiervoor duidelijke en bruikbare toetsingskaders zijn. Principe 4 doet onevenredig afbreuk aan de belangrijke principes als geen verstedelijking als geen HOV voorhanden is en “inbreiding gaat voor uitbreiding”.

Naar onze mening moeten de principes 4 en 5 vervallen en de locaties in de POVI die op grond van dit principe zijn geselecteerd moeten vervallen.

**Verstedelijkingslocaties**
Grootschalige woningbouwlocatie kunnen tot op 5 km afstand negatieve uitstralingseffecten op de natuur. Dit wordt onder andere beschreven de “Gebiedsanalyses MER Provinciaal Programma Wonen en Werken 2025, Aanvulling MER, projectnummer 0493121.100, 10 april 2025, Provincie Utrecht.” Bij de keuze van woningbouwlocaties moet vooraf bekeken worden wat de negatieve effecten zijn en of deze aanvaardbaar zijn. En als wordt overwogen dat deze kunnen worden gecompenseerd of gemitigeerd, dient aannemelijk gemaakt te worden dat dat kan gebeuren voor wat betreft beschikbare ruimte en te maken kosten.

Over de verstedelijkingsslocaties de volgende opmerkingen:

<u>Woningbouwlocaties en Utrechtse kwaliteiten</u>
De eerste beleidsambities op pagina 107 is “natuurinclusief bouwen en ontwikkelen (uitgangspunt), met als doel dat natuurlijke ecosystemen behouden blijven of worden

versterkt". Hoe is dit betrokken bij de keuze van de locaties? Dat wordt uit de POVI niet duidelijk: bij de beleidsuitwerkingen voor Wonen en Volkshuisvesting ontbreekt de uitwerking hiervan. Vele andere onderwerpen zijn wel uitgewerkt. Het lijkt wel of de locatiekeuze geen integrale keuze is maar een volkshuisvestingskeuze: welke gemeenten bieden gebieden aan om te bebouwen of te verdichten? Ook al bieden de gemeenten locaties aan, nog steeds moet er wel integraal gekeken worden naar de effecten op Utrechtse kwaliteiten dus ook op landschap, natuur, cultuurhistorie en kleinschaligheid van de gebieden buiten de steden. Bij veel locaties is dat onvoldoende gebeurd. Ik verzoek u per locatie te toetsen op (negatieve) effecten op de kwaliteiten van Utrecht en speciaal op natuur, landschap en cultuurhistorie. Dit als uitwerking van het natuurinclusief ontwikkelen. Natuurinclusief moet beginnen bij de locatiekeuze. Dat is het startpunt van ontwikkelen. Over het aanwijzen van enkele locaties de volgende opmerkingen.

<u>USP</u>
Het USP gebied is op de kaart in de POVI is groter dan de huidige stedelijke contour. Dat is bezwaarlijk vanwege de Limes, de landschappelijke waarden en de natuurkwaliteit van kennelijk hier in de toekomst te bebouwen gebieden. De USP moet zich ontwikkelen binnen de bestaand stedelijk contour om samenklonteren van Utrecht, De Bilt, Zeist en Bunnik te voorkomen en aantasting van kwaliteiten te voorkomen. Ik verzoek u de aanduiding op de kaart aan te passen.

<u>WA-Hoeve</u>
Deze locatie is onderdeel van Hart voor de Heuvelrug en al eerder aangewezen. De locatie ligt nabij een station, maar dat station is voorzover mij bekend geen regiopoort of knooppunt. Alleen al wat dit betreft zou de aanwijzing aan de hand van de nieuwe verstedelijkingscriteria heroverwogen moeten worden, ook al is deze locatie al eerder aangewezen. Dat sluit alsnog heroverwegen op grond van verstedelijkingsprincipes niet uit. Verder ligt de locatie midden in de NNN. Bouwen hier zal een negatieve uitwerking hebben. De WA-hoeve is ook een gemeentelijk monument, dus beschermde gemeentelijke structuur. Dat geeft de bijzondere waarde van deze locatie aan. Hoe wordt deze zorgvuldig afgewogen en de besluitvorming over deze locatie zorgvuldig ingericht ter behoud en versterking van de Utrechtse kwaliteiten? Is de aanwijzing in het verleden wel zorgvuldig gebeurd? Opnemen in de POVI van deze locatie ligt niet in de rede. Zeker niet met het aangegeven verhoogde aantal woningen.

<u>Zeist-Noord</u>
Zeist-Noord wordt aangewezen in drie categorieën, namelijk
- kwetsbare wijken
- intensieve integrale verstedelijking en
- bouwlocatie.

Hierover de volgende opmerkingen.
*Kwetsbare wijk Zeist-Noord*
Het gebied met kwetsbare wijken in Zeist is vrijwel zo groot als Utrecht-Overvecht. Wie heeft de omvang van dit gebied bepaald? In de gemeente Zeist is dit voor zover mij bekend op geen enkele wijze onderwerp geweest van enige burgerparticipatie. Is deze

gebiedsaanwijzing wel bekend bij de inwoners van dit gebied. Alsnog participatie over dit punt uit de POVI is noodzakelijk om invloed van burgers ruimte te geven.

*Zeist-Noord intensieve integrale verstedelijking*

In Zeist-Noord ontbreekt een regiopoort of stationslocatie. Dit gebied voldoet niet aan de criteria. Hierop is ook weinig uitzicht gezien de (terechte) prioriteit voor de Merwedelijn boven een railverbinding USP-Amersfoort. Het is onjuist dit gebied aan te merken als geschikt voor integrale intensieve verstedelijking. Blijkens de tekst op pagina is Zeist-Noord al aangewezen als locatie. Door welk bestuursorgaan is dat gebeurd? En wanneer? Of vindt de aanwijzing nu plaats door opnemen van de locatie in de POVI? Een verstedelijkingslocatie hier is buitengewoon prematuur. Hoe is deze locatie bepaald binnen de verstedelijkingsstrategie? Deze locatie ligt deels ook in de NNN. Wel kwetsbaar natuur, maar zeker als geheel geen kwetsbare woonwijk. Is het de bedoeling hier de NNN te bebouwen? Ik vind dat deze locatie moet worden geschrapt omdat deze negatief effect op de NNN heeft (gezien het kaartbeeld) en zal hebben gezien uitstralingseffecten.

*Zeist-Noord verstedelijkingslocatie 50-500 woningen*

Ook de aanduiding 50-500 woningen is in de NNN geplaatst. Bovendien betreft het hier NNN deels gelegen in de gemeente De Bilt en onderdeel CHS provincie Utrecht. Hoe kan dit sporen met het elders geschetste beleid m.b.t. Utrechtse kwaliteiten? Hoe is en wordt deze locatie zorgvuldig afgewogen en de besluitvorming over deze locatie zorgvuldig ingericht ter behoud en versterking van de Utrechtse kwaliteiten? In de POVI dient de afweging kenbaar en zorgvuldig te worden gemaakt. Moet u als de provincie niet de inwoners van en recreanten en natuurliefhebbers in dit gebied waarschuwen dat u de eerste stap zet deze plannen mogelijk te maken, zodat zij erop kunnen reageren? Welke burger realiseert zich dat dit speelt? Als deze plannen van de gemeente Zeist afkomstig zijn, heeft er in deze omvang nog geen participatie over deze plannen als zodanig plaatsgevonden.

<u>Bunnik</u>

Het is onduidelijk welke randvoorwaarden hier gelden m.b.t. de Utrechtse kwaliteiten (Limes, Kromme Rijn, Kromme Rijngebied). Hoe is de locatiekeuze tot stand gekomen?

<u>Driebergen-Zeist</u>

De locatie ligt tussen NNN. De waardevolle ecologische verbinding tussen de Wildviaducten in de A12 en de A27, zie bijlage 1, die vlak langs de locatie loopt zal verbroken raken door de recreatieve druk vanuit deze locatie. Onderzoek naar uitstralingseffecten op de NNN, provinciale Cultuurhistorische Hoofdstructuur en het kleinschalige Kromme Rijnlandschap is aanbevolen maar heeft nog niet plaatsgevonden. Het betreft voornamelijk een station met bedrijfslocaties en 40 woningen gelegen tussen drie kernen. Het betreft geen inbreiden in of bij een bestaande kern. Voor veel voorzieningen zullen de inwoners aangewezen op de omliggende kernen waarop mobiliteit wordt aangemoedigd. De infrastructuur is nu al overbelast. Aanwijzen van deze locatie is gezien de nog uit te voeren onderzoek prematuur. De locatie ligt ook op afstand van grote werkgelegenheidslocaties USP-Rijnsweerd waardoor ook de spoorlijn/vervoers-as Utrecht Arnhem overbelast kan raken. Onderzoek in het kader van MIRT wijst daarop. Bouwen hier zal een negatieve uitwerking hebben. Hoe is deze locatie bepaald binnen de verstedelijkingsstrategie? Hoe wordt deze zorgvuldig afgewogen en

de besluitvorming over deze locatie zorgvuldig ingericht ter behoud en versterking van de Utrechtse kwaliteiten? In de POVI dient de afweging kenbaar en zorgvuldig te worden gemaakt nu deze locatie concreet wordt aangewezen. Niet kan worden volstaan met te verwijzen naar het onvolkomen gebiedsproces van de betrokken gemeenten dat overigens als uitkomst had dat verder onderzoek noodzakelijk is en geen Gebiedsvisie in de eigenlijke zin opleverde, maar slechts een “Nota Gebiedsvisie”. De keuze voor een grootschalige woningbouwlocatie hier is minimaal prematuur en in principe ongewenst.

Want deze locatie is vanwege de ligging in het landelijk gebied niet geschikt voor een verdere grootschalige intensieve ontwikkeling. Er is onvoldoende ruime vanwege de grenzen van de NNN en vereiste bufferzones en een grootschalige ontwikkeling heeft onaanvaardbare uitstralingseffecten. Verder ontstaat er direct bereikbaarheidsproblematiek op de provinciale weg N224 bij de aansluiting op de A12 die niet makkelijk op te lossen is (hetgeen een inbreuk is op de bereikbaarheidskwaliteit). Ook ligt de locatie op de flank van de Heuvelrug. Het is ongewenst op het waardevolle overgangslandschap van de flanken de verstedelijking in de kwelzone verder te vergroten. Zie ook bijlage 3.

Een belangrijke, kwetsbare kwaliteit direct bij het gebied is de ecologische verbindingszone die langs en door het gebied loopt en die mede Natura2000 gebied in het rivierengebied verbindt met de Vechtplassen. Het betreft een unieke natte en droge verbinding op de flank van de Heuvelrug die de provincie van zuidoost naar noordwest doorkruist. Op basis het uitgevoerde Landinrichtingsplan Groenraven-Oost en de Natuurbeheerplannen zijn mede daarom grote delen van de directe omgeving van het station opgenomen in het Natuur Netwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur). Om de verbinding veilig te stellen is bij de verbreding van de A12 een ecoduct voor grotere zoogdieren aangelegd en zijn veel andere faunavoorzieningen aangebracht. In de A28 bestond al een Wildviaduct bij Oostbroek. Een woonkern, zelfs van beperkte omvang, heeft negatieve uitstralingseffecten op de ecologische verbindingszone en NNN om het gebied. Het gaat hier om kwetsbare natuur.

En overigens lijken de woningbouwprogramma’s in de betrokken gemeente voldoende soelaas te bieden voor geprognosticeerde woningvraag in de gemeenten. Dit mogelijk temeer omdat de trend in arbeidsmigratie lijkt te dalen. Zie het recente bericht in het AD-UN over afvlakken van immigratie. Zie bijlage 3.

<u>Odijk Kersenweide</u>
Over deze locatie is al besloten in het PPWW2023. Ik verwijs naar de eerdere inbreng van de Stichting Milieuzorg Zeist en omstreken, ook over het bestemmingsplan Kersenweide. De ontwikkeling van deze locatie gaat in elk geval ten koste van de ecologische verbinding tussen het Wulvenbos en de Kromme Rijn of gaat hier veel druk op uitoefenen in verband met uitstralingseffecten. Deze locatie zou met maximaal 500 woningen moet worden opgenomen in plaats van meer dan 1000 woningen. Meer dan 1000 woningen is ook een wijziging ten opzichte van de vorige POVI. Die ging uit van maximaal 1000. Onduidelijk is hoe de toetsing is aan Utrechtse Kwaliteiten van de verhoging van het aantal woningen in de POVI.

Rhenen-Achterberg
Zie opmerkingen in de stuk over de gebiedsuitwerking Vallei

**Vitale economie**
Eerder heb ik al gesteld dat dat het aantal arbeidsplaatsen in de provincie beter niet kan groeien en dat voor de geambieerde groei met 100.000 arbeidsplaatsen geen enkele argumentering wordt gegeven. Er is al een groot woningtekort en ruimtegebrek. Gezien de negatieve effecten van een overmatige groei is ruimte bieden aan een enorme groei van het aantal arbeidsplaatsen niet verdedigbaar. De ambitie zou vooral moeten zijn dynamiek en innovatie in balans me de Kwaliteiten van Utrecht. De groene kwaliteiten worden vaak als stimulans voor een goed vestigingsklimaat gezien. Deze zouden ook vanuit de economie gekoesterd worden, niet alleen door enkele instellingen, ondernemers en bedrijven maar over de volle breedte.

Over de op kaart op bladzijde 113 Opgavekaart Economie voorgestelde locaties de volgende opmerkingen.

Zeist-Noord balans tussen wonen en werken
Zeist heeft zover mij bekend een arbeidsplaatsenoverschot. Waarom is de aanduiding goede balans tussen wonen en werken aangebracht. Welke analyse en overwegingen liggen hieraan ten grondslag? Graag dienen ik aanvullend zienswijzen in over uw antwoord op deze vragen.

Driebergen-Zeist kantoorlocatie categorie?
Plaatsing in categorie 1 (toename met 13.000 m2) is merkwaardig. De bestaande verkeersontsluitingen, met name de aansluiting van de N225 op de A12 biedt geen ruimte voor uitbreiding. De ligging direct nabij de A12 betekent aantrekkelijkheid voor automobiliteit. Zowel toenemen van bebouwing als verruiming van infrastructuur betekent aantasting van de aanwezige landschappelijke waarden. Welke voors-en-tegens zijn hier afgewogen? In de vorige POVI was dit een potentiële verstedelijkingslocatie zonder uitbreidingsmogelijkheden voor kantoren. Op grond waarvan wordt deze locatie nu definitief aangewezen? De gemeentelijke onderzoeken naar de geschiktheid van deze locatie zijn nog niet afgerond. Aanwijzen van deze locatie is prematuur. Waarom is gegeven de bereikbaarheidsproblematiek en de omgevingskwaliteiten niet gekozen voor categorie 3 (maximaal 5000 m2 groei) of categorie 4 (neutraal verplaatsen)?

Defensieterreinen Camp New Amsterdam en Wallaert Sacré
Deze terreinen kennen natuurwaarden, liggen in de NNN. CNA ligt cruciaal ten opzichte van een ecologische verbinding vanaf provinciale Beukbergen faunaviaduct. Wallaert Sacré ten opzichte van andere verbindingen. Welke afwegingen zijn gemaakt om de ecologische verbindingen in alle opzichten te borgen en welke randvoorwaarden gelden voor deze locaties. Een onvoorwaardelijke aanwijzing als uitbreidingslocatie is onzorgvuldig.

Bij het reguleren op pagina 118 dient ook gestuurd te worden op behoud en versterken van alle Utrechtse kwaliteiten en niet alleen op een gezonde kantorenmarkt. Voor voorgaande locaties speelt natuur, landschap en cultuurhistorie.

**Gezonde omgeving en vrije tijd**
Op pagina 124 wordt vermeld dat 12% van de inwoners ernstige hinder ervaart van wegverkeer. Dit noopt ook tot terughoudendheid in de groei van arbeidsplaatsen en inwoners die onvermijdelijk meer wegverkeer met zich meebrengt.

Voor wat betreft lichthinder voor mens en natuur pleit ik voor een instructieregel waarin gemeente wordt opgedragen in omgevingsplannen regels op te nemen over het voorkomen van nodeloze lichtuitstraling die ten koste gaat van de Basiskwaliteit Natuur. Een voorbeeld is voor natuur en omwonenden verblindende verlichting van flats. Iets wat makkelijk anders kan.

**Recreatie, toerisme, sport en bewegen**
De Kromme Rijncorridor vanaf Driebergen tot Utrecht wordt blijkens de kaart op pagina 128 ontsloten voor recreatie. Waarom wordt niet naar een balans tussen natuur en recreatie gezocht zoals elders? In dit gebied ligt zeer waardevolle natuur en een ecologische verbindingszone met ook de grote faunapassages onder de A12 en de A28. Als dit gebied nog verder wordt ontsloten voor recreatie, gaan de te behouden en te versterken (zie pagina 58) ecologische verbindingen mogelijk verloren. De MER voor de Landinrichting Groenraven-Oost voor dit gebied gaf aan dat in dit gebied een goede zonering nodig is. Die zonering is er nu wel. Deze indeling als recreatiegebied (ook intensieve recreatie mogelijk blijkens de Verklarende Woordenlijst in de POVI) betekent het einde van de zonering. Verdere recreatieve ontsluiting zou juist moeten worden geschrapt om de huidige balans minimaal te handhaven. Ook omdat het gebied ten opzichte van de Utrechtse Heuvelrug relatief open is, zal toenemen van de recreatie in meerdere opzichten leiden tot aantasten van kwaliteiten. Er is hoe dan ook een juiste balans tussen natuur en recreatie in dit gebied nodig in dit gebied en dus dient dit gebied als zodanig te worden ingedeeld. Blijkens bladzijde 130 geldt al wel een zonering voor de Heuvelrug. Gegeven de vraagstukken en druk op de natuur moet deze ook voor het Kromme Rijngebied gelden zodat onevenredige nadelen voor de natuur bij aanvang worden voorkomen. Het gaat niet aan de problemen van het ene natuurgebied op het andere natuurgebied af te wentelen, zeker zonder onderzoek naar en weging van nadelige effecten.

De teksten in dit hoofdstukken impliceren dat er extra gebouwd kan in de recreatiezones om recreatievoorzieningen te financieren. Wat betekent dat? Een woningbouw project voor een golfbaan of voetbalvelden? Dit is naar mijn mening een zeer ongewenst beleid. Extra bouwen in dit waardevolle gebied te financiering van de recreatie is Utrechtse Kwaliteiten nog verder aantasten en doet afbreuk aan de verstedelijkingsprincipes. Het leidt tot verrommeling. Recreatie dient niet via woningbouw te worden gefinancierd. Dat is een vorm van uitponding van natuur en landschap die leidt tot verlies aan Utrechtse Kwaliteiten. Als recreatie van belang is, dient dat op andere wijze te worden gefinancierd.

Het gebied ten zuiden van Zeist en De Bilt lijkt meer op het Langbroekerweteringgebied dan op de Utrechtse Heuvelrug. De indeling van dit gebied op de kaart op pagina 133 bij de Utrechtse Heuvelrug is ongewenst omdat deze leidt tot onjuist beleid voor de landschappelijke kernkwaliteiten. Aan het gebied zou bij handhaving van de indeling bij de Heuvelrug een vergelijkbare aanduiding moeten worden gegeven als aan het Langbroekerweteringgebied. Dus zou dit gebied dan 'Heuvelrug en Kromme Rijncorridor' moeten heten. Zie ook mijn zienswijze over de PRV over dit onderwerp.

Kernrandzones
De gebieden ten zuiden van De Bilt, Driebergen en Zeist en zijn essentieel voor de ecologische verbindingen tussen rivierengebied en Vechtplassen. Aanwijzen van deze gebieden, zie bijlage 1, als kernrandzone zoals op pagina 135 is ongewenst omdat in deze gebieden verdere stedelijke ontwikkelingen volkomen ongewenst zijn. Er is sprake van ontwikkelvisies voor deze zones. Worden in de Visies natuurwaarden voldoende geborgd?

Op pagina 147 wordt zichtbaar gemaakt dat agrarisch grondgebruik met 10 procent is afgenomen. Er wordt tot 2050 een prognose gegeven van nog eens 10 procent verlies. Het meeste agrarisch gebied heeft een open, groen karakter. Dat betekent dat 20% van landschappelijke openheid en mogelijk te herstellen oorspronkelijk agrarisch cultuurlandschap in de provincie verloren gaat als het beleid uit de Omgevingsvisie werkelijkheid wordt. Dit past niet in een provincie die pretendeert groen te zijn. De aantrekkelijkheid als vestigingsplek van Utrecht raakt bedolven onder de verstedelijking en tast daarmee ook een gezonde economische dynamiek aan.

Op pagina 148 is er sprake van extra aanleg/aanplant van 500 ha bos in de NNN en 500 ha bos in de Groene Contour. Verondersteld mag worden dat de onderhavige NNN en Groene Contour gebieden alszodanig zijn aangewezen vanwege de daar al aanwezige landschaps- natuur- en cultuurhistorische en boskwaliteiten. Doet bosbeplanting daar geen afbreeuk Hoe wordt geborgd dat deze bestaande kwaliteiten niet verloren gaan? Wat heeft prioriteit bij de afwegingen? De oorspronkelijke kwaliteiten of de kwantitatieve doelstelling om bos aan te planten?

De 5% tot 10 % groenblauwe dooradering bestaat deels al en het toe te voegen gedeelte valt volledig samen met recreatiegroen en landbouw. Als het gaat om natuur is er in deze geen aanvullende ruimtevraag schrijft u. Zo beschouwd levert de groenblauwe dooradering geen verbetering op voor de natuur. Het is al aanwezige natuur begrijp ik. Het meetallen levert geen verbetering op. Recreatief gebruik van toe te voegen delen groenblauwe dooradering beperkt de natuurwaarde en in bepaalde opzichten ook de ruimtelijke kwaliteit. Hoe wordt beredeneerd, berekend en geborgd dat de groenblauwe dooradering de vermelde en geambieerde verbetering van landschappelijke en natuurkwaliteiten oplevert?

De voordelen beschreven op de pagina's 149/150 onderstrepen het belang van de ambitie voor het extensiveren van de landbouw. Meer dan omvorming naar recreatieterrein draagt extensieve landbouw bij aan de natuur. Dat daarom de voorkeur moeten hebben.

Op pagina 151 wordt het ruimtebeslag van de woningbouwplannen buiten de steden geschetst.

Bij de ruimtevraag voor woonwijken en werkgelegenheid hoort natuurlijk ook de vraag naar verdere stedelijke functies. Daartoe behoren ook drinkwaterwinning, recreatiegroen en waterberging. Deze maken in hoofdzaak andere functies onmogelijk. Dan kom je uit op 166 km2 verlies aan bestaande natuur en landschap ten behoeve van de verstelijkingsgroei van de provincie Utrecht:

**Geschatte ruimtevraag t/m 2040 in km²**

| **Soort** | **stedelijk** | **niet-stedelijk** |
|---|---|---|
| Waterberging | 50 | |
| Drinkwater (grotendeels ondergronds) | 36 | |
| Groene contour | | 4 |
| Bos (buiten NNN en groene contour) | | 5 |
| Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (natuur, t/m 2050) | | 25 |
| Zonne-energie | 33 | |
| Windenergie | 1 | |
| Energie-netwerkinfrastructuur | 1 | |
| Woonwijken (incl. voorzieningen en infrastructuur) | 7 | |
| Bedrijventerreinen (incl. voorzieningen en infrastructuur) | 6 | |
| Recreatiegroen | 32 | |
| | 166 | 34 |

Ook al wordt een groot deel van deze vierkante kilometers niet bebouwd, het gebruik ten behoeve van verstedelijking heeft effect op de bestaande kwaliteiten.

Op pagina 152 is er sprake van 9901 ha GGM. Daarvan gaat het om 3215 ha nieuw gebied. Voor het overige zou het om bestaand natuur- en landbouwgebied gaan dat wordt ontsloten. Maar dat is al ontsloten / genietbaar vanaf plattelandswegen en bestaande paden. Met het aanleggen van één pad neemt het groen op zichzelf niet toe. Het gebied was al groen. Dus ‘groeit er niets mee’ voor 6700 ha niets. Is het wel terecht om deze resterende 6700 ha te rangschikken onder Groen Groeit Mee? Hiervoor moet een andere minder suggestieve term gevonden worden uitgaande van een maatschappelijke norm dat dit soort vormen van ‘green washing’ geen wenselijk overheidsgedrag zijn. Bijvoorbeeld Transformatie Groen? Graag hoor ik uw reactie hier op.

Op bladzijde 158 worden de opgaven, kansen en spanningen genoemd. Wij missen het duidelijk benoemen van de spanning met natuur, landschap en cultuurhistorie veroorzaakt door de groei van woningen en arbeidsplaatsen. Voor een heldere analyse moet de POVI in dit opzicht worden aangevuld. Want diverse gewenste stedelijke uitbreidingen gaan ten koste van groen en natuur. Soms ten koste van de NNN in formele zin, zie Zeist-Noord, maar ook ten koste van ecologische verbindingen binnen en buiten de NNN en de kwaliteit van de NNN waar deze onder druk van gevolgen van de

verstedelijking in de vorm van infrastuur, grotere behoefte aan recreatieve uitloopgebieden kwaliteiten verliest. Zo heeft de voorgestane locatie Driebergen-Zeist negatief effect op de ecologische verbinding tussen de viaducten in de A12 en de A28. De uitloopgebieden ten zuiden van Zeist en De Bilt hebben dit effect ook. Dit schuurt met de Utrechtse kwaliteiten hier. Dat moet in de tabel op pagina 158 duidelijker worden aangegeven. Eerder is al opgemerkt dat groenblauwe verbindingen met hun beperkte omvang en recreatieve druk niet bijdragen aan natuurbehoud voor alle doelsoorten in een gebied. Wat is de waarde ervan voor behoud van de Basiskwaliteit Natuur. Deze problematiek mag niet onvermeld blijven.

Bij de opgaves die worden vermeld op pagina 160 behoort ook ingezet op behoud en versterking van de ecologische verbindingen in en langs het Stedelijk Netwerk speciaal die tussen Rivierengebied en Vechtplassen. Deze dienen duidelijk te worden vermeld en dienen een ijkpunt te zijn voor de mogelijkheid van verdere groei. In de beschrijving van integrale verstedelijking moet hieraan ook passende aandacht worden besteed juist in het kader van integraliteit. Op pagina 165 staat n.a.v. de Kraag van Utrecht dat de ruimtelijke kwaliteit van het gebied onder druk staat. Ook hier moet worden afgewogen of minder groei van arbeidsplaatsen niet nodig is.

Op pagina 162 wordt Zeist-Noord tot de regiopoorten gerekend. Hier ontbreekt evenwel een railverbinding. Dit is geen regiopoort en behoort als zodanig niet te worden voorgesteld. Ook in de toekomst is een railverbinding onwaarschijnlijk.

Op pagina 164 wordt uitgegaan van groei van Lunetten en Driebergen-Zeist, beide met maximaal 13.000 m2 kantoorruimte. Wat is de onderbouwing van de behoefte en wat zijn de ruimtelijke mogelijkheden voor deze groei? Beide zaken moeten bij het opnemen van een locatie worden getoetst. Deze locaties kunnen beter worden geschrapt totdat onderzoek aantoont welke ruimtelijke mogelijkheden er in deze gebieden zijn om dit te doen zonder Utrechtse Kwaliteiten aan te tasten. In elk geval voor Driebergen-Zeist moet dat onderzoek nog plaatsvinden. Het is onduidelijk waarom bij ruimtenood prioriteit aan kantoren wordt gegeven. In elk geval Zeist heeft een arbeidsplaatsenoverschot en ontwikkelingsmogelijkheden in het USP-Zeist gebied.

Op pagina 174 is het wat onduidelijk waar de voorgestelde integrale verstedelijking in het noordelijk Kromme Rijngebied plaatsvindt. Betreft dit locaties buiten het Stedelijk Netwerk? Gezien de vele functies van het Kromme Rijngebied voor de Utrechtse Kwaliteiten is er geen ruimte voor verstedelijking en dient dit te worden geschrapt.

Bij de opgaven op pagina 175, in de beschrijving van het KRLL en op de tegels ontbreekt de noodzakelijke aandacht voor behoud van de ecologische verbinding om Kromme Rijn corridor. Deze wordt terecht wel genoemd op pagina 177. Ik verzoek u dit aan te vullen.

Bij levend erfgoed op pagina 179 moet ook de Stichtse Lustwarande worden genoemd die deels in het Kromme Rijngebied ligt evenals het cultuurhistorisch slagenlandschap.

De bel zoet water onder de Utrechtse Heuvelrug wordt niet alleen gebruikt voor drinkwater en landbouw maar ook de door frisdankindustrie die grote hoeveelheden

zoet water onttrekt. De hydrologische situatie in het gebied kan verbeteren door deze vorm van waterwinning af te bouwen, dus dit als opgave en kans te zien. De grondwaterstanden in het bijvoorbeeld het landgoed Rijnwijk tussen Odijk en Zeist zouden met een meter kunnen stijgen bij beëindiging van deze onttrekking blijkt uit een notitie van de HDSR (die ik al eens aan G.S. heb gezonden bij een behandeling van een vergunning voor Vrumona). Ook een betere regulering van particuliere onttrekkingen (ten behoeve van gazons e.d.) kan helpen. Ook dit zou beleid moeten worden.

Op pagina 180 wordt aangegeven dat de natuuropgave schuurt met de verstedelijkingsopgave. Hoe wordt geborgd dat de natuur wordt behouden en dat de noodzakelijke verbeteringen worden bereikt? Het is van belang om ook op deze plaats af te wegen of sterke groei in arbeidsplaatsen voor de provincie wel wenselijk is.

Op pagina 183 (tegel) en184 ontbreekt de aanduiding van de cruciale ecologische verbinding langs en tussen de Kromme Rijn en de Heuvelrug die deels ook in dit (administratieve) gebied ligt. In de opgave is ook behoud en versterken van de kwelnatuur op de Heuvelrug zelf en op de hogere flanken (sprengen) een belangrijke opgave die prioriteit behoort te houden. Wij verzoeken u dit aan te vullen in de tekst (het staat deels wel op de ‘tegel’). Op de flanken en langs de Kromme Rijn ligt ook kwetsbare natuur. Deze moet net zoals de natuur op de Heuvelrug zelf worden beschermd. Er is geen verschil in waarde en kwaliteit. Juist het natte gebied kent een hoge biodiversiteit en is voor behoud en versterking van de natuur van groot belang.

Ik mis in de gebiedsopgaven voor de Heuvelrug de verbetering van de beeksystemen op de noordflank. Deze wordt elders wel genoemd. Ik verzoek u deze toe te voegen. Verder kent de zuidflank veel waardevolle sprengsystemen. Ook deze behoeven dringend verder versterking. Ook dit moet als opgave worden toegevoegd.

Op pagina 185 wordt de HOV USP-Amersfoort genoemd. Welke impact heeft een dergelijke verbinding op natuur, landschap, cultuurhistorie en leefomgevingskwaliteiten? Het is weer een doorsnijding van het Kromme Rijngebied en de Heuvelrug met nieuwe infrastructuur. Deze verbinding kan ook ingevuld worden met de huidige tram- en treinverbinding via Utrecht CS. Of in de toekomst met een rail/tram-verbinding tussen Utrecht-Noord en het USP. Dat lijkt een meer voor de hand liggende oplossing die gebruik maakt van bestaande infrastructuur en die past in de opzet van het verbonden mobiliteitshubs direct rondom de stad Utrecht (wiel met spaken).

Op pagina 186 wordt geschetst dat de drukte op landgoederen en buitenplaatsen op de Heuvelrug leidt tot een te grote drukte, parkeeroverlast en schade en natuur. Dit is herkenbaar. De mogelijkheden tot spreiding worden onderzocht. Dat heeft het risico in zich dat elders overlast en schade ontstaat. Belangrijk is om te voorkomen dat kwetsbare natuur en ecologische verbindingen verloren gaan. Dat vraagt een goede studie naar de natuurwaarden en ambities voor de natuur in gebieden de verder voor de recreatie worden ontsloten. Zeker ook omdat voor tweederde van de oppervlakte van Groen Groeit mee wordt gekeken naar bestaande natuur (en landbouw). De druk op de natuur elders wordt door dit beleid verder vergroot met het risico dat deze ook onaanvaardbaar onder druk komt. Ik verzoek aan te geven dat nieuwe utilitaire en

recreatieve ontsluitingen en activiteiten in de Kromme Rijncorridor geen nadeel mogen en zullen hebben voor de natuur en dat daar naar negatieve effecten steeds vooraf zorgvuldig onderzoek wordt gedaan.

Hoe moet de alinea over Groen op pagina 185 worden uitgelegd? Er moet een balans tussen natuur en recreatie worden bereikt. Diverse uitloopgebieden en verstedelijkingslocaties zijn gepland bij kwetsbare natuur. Een deel van Groen Groeit Mee richt zich op het ontsluiten van bestaande natuur. In het voorgaande is daarop ingegaan. Hoe krijgt die natuur o.a. ten zuiden van Driebergen, Zeist en De Bilt in het kwetsbare Kromme Rijngebied zoveel gewicht dat de balans niet doorslaat naar de stedelijke uitloopfunctie en de recreatie. Voor het bereiken van een balans is het nodig dat niet alleen de recreatie en stedelijke uitloop gewicht krijgt maar ook de natuur. Ik verzoek als voorwaarde op te nemen dat eerst een natuurplan voor behoud en herstel wordt gemaakt voordat plannen of besluiten worden genomen over stedelijke uitloop in de vormen van allerlei paden en andere voorzieningen. Anders krijgt de natuur te weinig gewicht en kan er geen balans worden bereikt. Overigens geldt mutatis mutandis hetzelfde voor de cultuurhistorie.

**Vallei gebied**

Op pagina 197 wordt voor de verbinding Veluwe-Utrechtse Heuvelrug ingezet op het Vallei-lint. Een goede verbinding is belangrijk. Zet de provincie Gelderland hier ook op in? Is geborgd dat deze verbinding werkelijk tot stand komt? En op welke wijze is dat gebeurd? Welk gewicht krijgt deze opdat deze bij alle ruimtelijke plannen voldoende prioriteit krijgt bij de afwegingen of het zoeken naar een balans? Bij een robuuste ecologische verbinding hoort een plan met doelsoorten en een instructieregel die ervoor dat de verbinding tot stand wordt gebracht en behouden blijft. Ik wil vragen om dit met de provincie Gelderland in de POVI vast te leggen en in de PRV in regels en op de kaart uit te werken.

De tekst op pagina 194 suggereert of impliceert dat de POVI zich mede richt op het ontstaan van een agglomoratie Veenendaal. Dit past naar mijn mening niet in de verstedelijkingsstrategie. En op pagina 199 wordt De Klomp als nieuwe verstedelijkingslocatie na 2030 genoemd. Hoe wordt een negatief effect van deze locatie met haar uitloopgebieden op het Vallei-lint en het Binnenveld voorkomen? Het zou kunnen leiden tot het ontstaan van één bebouwd gebied tussen Veenendaal en Rhenen langs N233. Dat is ongewenst zeker als nog onduidelijk is hoe de ecologische verbinding tussen het Binnenveld en Utrechtse Heuvelrug en eventueel de Veluwe invulling krijgt.

Pagina 200. Op grond waarvan is de behoefte aan de grootschalige woon-werklocatie De Meent vastgesteld. Een dergelijke grootschalige nieuwe locatie op de Heuvelrug en in de waardevolle flankgebieden ontwikkelen is ongewenst en ook in strijd met het principe dat inbreiden voor uitbreiden gaat. Negatieve effecten op de natuur vanwege de stedelijke uitloop zijn bepalen of een locatie toelaatbaar is. De MER bij het PPWW 2025 geeft aan dat de daarin voorliggende uitbreiding met 90 woningen al negatieve effecten op de omliggende NNN heeft, laat staan verdere uitbreiding.

**Uitvoering Omgevingsvisie**

Samenwerking (pagina 202) en Participatie (pagina 205)
Op alle niveaus is ook tijdige samenwerking van natuur- en maatschappelijke organisaties verder reikend dan het EBU gewenst. Er is een groot aantal verbanden waarin wordt nagedacht, onderzoek wordt gedaan en plannen worden ontwikkeld. Het is gewenst uit te werken hoe anderen dan bestuurders en ingehuurde experts daarop verplichtende invloed kunnen hebben. Ook voor programma's (pagina 206) moet tijdige participatie worden geregeld omdat deze beleid en uitvoering koppelen.

Monitoring en evaluatie
Bij monitoring per programma is tijdige afstemming tussen programma's nodig. Sommige opgaven, bijvoorbeeld verstedelijking in de vorm van het PPWW, hebben een expliciet programma. Als de monitoring per programma plaats vindt, waar vindt dan de integratie dan wel het onderzoeken en bereiken van de balans plaats? En is het niveau van informatie voldoende? Wonen en werken is vaak gedetailleerd uitgewerkt. Doelen voor de natuur zijn vaag op beleidsniveau en ook nu weer in de POVI vaag benoemd. Wordt er voldoende informatie verzameld om effecten van verstedelijking en stedelijke uitloop op ecologische verbindingen en de Basiskwaliteit Natuur vast te stellen en er conclusies aan te verbinden? Ik pleit ervoor dit duidelijker te verwoorden.

**7.3 Ontwerpend onderzoek als onderzoeksmethodiek is onvoldoende**
Het lijkt alsof bij het ontwerpend onderzoek de stem van de natuur onvoldoende aan de orde komt. Voorzover ik betrokken ben geweest bij en kennis heb genomen van deze methode zie ik dat dat de meeste andere belangen en ambities de overhand krijgen en worden ingepast ten koste van bestaand landschap en bestaande soms kwestbare natuur. De nadelen voor de al aanwezige natuur bij deze methodiek onvoldoende in beeld. Zonder waarborgen, als voorafgaand natuuronderzoek naar aanwezige en potentiële natuurwaarden, en ook het geven van gewicht aan de natuur, leidt deze methodiek tot ondersneeuwen van 'zachte' waarden als natuur en landschap. Ik verzoek de POVI in dit opzicht aan te passen.

**MER-plicht**
Deze POVI is in veel opzichten veel concreter en dan de vorige. Bijvoorbeeld het aanwijzen van concrete woning- en werklocaties waaronder nieuwe, waterberging zonder randvoorwaarden en gebruik maken van de natuur voor Groen Groeit Mee waarmee deze mogelijk ook wordt open gesteld voor intensieve recreatie. Deze POVI reikt zover dat een MER verplicht is. Overigens is ook voor het bekijken van beleidseffecten, het beoordelen van het zoeken naar balansen en monitoren is een MER van waarde, zo er geen verplichting is. Ik ben mening dat een MER niet mag ontbreken aan deze POVI.

**Opmerkingen bijlage III Verklarende Woordenlijst**

Pagina 223
De verklaring van het woord agglomeratie is wat merkwaardig en ongebruikelijk. Wat is een ‘nederzetting’ in dit verband anders dan een stad of een dorp? Waarom wordt niet de gebruikelijk ruimtelijk-geografische verklaring gegeven namelijk “Een agglomeratie is een aaneengesloten stedelijk gebied dat bestaat uit een grote stad met omliggende voorsteden en randgemeenten, die economisch en sociaal sterk met elkaar verbonden zijn”. Wie bepaalt wat tot de agglomeratie Utrecht behoort? Waarom alleen een sociale en geen ruimtelijke definitie in een ruimtelijk document als een Omgevingsvisie?

Pagina 225
De definitie van groenblauwe dooradering is gegrensd tot 1,5 ha per element. Waarom is dit gedaan? Hoe heet dan een keten van grotere natuurelementen zoals in de Kromme Rijn Corridor? Ecologische verbindingszone? Valt deze niet onder het begrip groenblauwe dooradering? Waarom zijn ecologische verbindingszone en robuuste ecologische verbindingszone/structuren en Vallei-lint niet in de verklarende woordenlijst opgenomen?

Pagina 229
Omschrijving recreatiezone geeft aan dat de zone zowel intensief als extensief kan worden gebruikt. Intensief gebruik heeft een stedelijke uitstraling (kunstgrasvelden, sportgebouwen, motor-crosscircuit). Het is wenselijk om een onderscheid te maken tussen intensief gebruik en extensief en meer concreet aan te geven intensief gebruik wel en waar intensief gebruik niet is toegestaan. Met huidige aanduiding zou er ook intensief gebruik kunnen ontstaan ten koste van Utrechtse Kwaliteiten waar dit niet is gewenst.

**Opmerkingen bijlage IV Samenhang Rijnenburg en Groot-Merwede**
Op pagina 232 en 233 wordt hierop ingegaan. De gezamenlijke ontwikkeling is wenselijk. Heeft het provinciebeleid voldoende sturing hierop? Bij de ontwikkeling van Groot Merwede is de gezamenlijke ontwikkeling weinig zichtbaar.

**Zienswijzen over de ontwerp Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) 2026**

**Afdeling 2**
Er ontbreekt ten onrechte een beschermings- en of instructieregel voor de bescherming van kwelgebieden op en langs de flank van de Heuvelrug (Van Rhenen tot Groenekan) waarbij zowel de aquatische als de terrestische kwel wordt beschermd. Wij stellen voor hierover een regel toe te voegen ter bestendiging van het beleid in de POVI en deze kwelgebieden ook op de Visiekaart, op de kaart Bodem en Water op bladzijde 41 en de gebiedskaarten aan te geven zowel wat betreft de terrestische als aquatische kwel betreft. I.v.m. de verdroging en verdrogingsbestrijding in het kader van natuurherstel dient ook rekening gehouden te worden met gebied met herstel van potenties.

**Hoofdstuk 6 Houtopstanden aanpassing contour**
Schrappen boscontouren bij de WA-Hoeve in Den Dolder. De rechter heeft een gemeentelijke aanpassing voor de boscontour vernietigd omdat hiermee vooruit gelopen wordt op vaststelling van bestemmingsplannen. Het schrappen van de boscontour hier is dus prematuur en niet in lijn met de rechterlijke uitspraak. Ik verzoek u de contour hier ongewijzigd te laten. Uw voorstel roept bovendien de vraag op waarom deze wordt geschrapt? De contour en dit artikel in de PRV moeten in het geval van een functiewijziging toch mede de basis vormen voor mitigatie en compensatie. Dan kan de contour toch pas geschrapt worden als de omgevingsplannen definitief zijn en bovendien mitigatie en compensatie zijn geborgd?
Langs de Reehorst bij de Odijkerweg en bij het Stationsplein en busstation Driebergen-Zeist, wordt gebied uit de 'boscontour' gehaald. Dit past niet het beschermen van kwaliteiten. De bomen hier zijn behouden en/of geplant als onderdeel van het landgoedstation in de Stichtse Lustwarande. Voor landschap, natuur en cultuurhistorie is behoud van de oorspronkelijke begrenzingen van belang.
In Driebergen langs de Nassau Odijklaan zou de boscontour nog meer de feitelijke bomencontour moeten volgen (ook met aanpassing van de verstedelijkingscontour). De parkeerplaats van het zwembad De Zwoer met aanpalend gebied moet geheel binnen de boscontour blijven ter bescherming van oude bomen en bosgroeiplaats die nog aanwezig is. De parkeerplaats is in het bos aangelegd. Het gaat niet aan de over bijvende bosdelen dan niet meer te beschermen. Mutatis mutandis geldt hetzelfde voor de wijziging langs de Arnhemsebovenweg en het Noorderplantsoen in Driebergen.

**Artikel 4.6 Beperkingengebied provinciale weg**
Waarom is de N225 voorzover provinciaal tussen De Bilt en Driebergen niet op opgenomen in het beperkingengebied bebouwing? Het is gewenst dat wel te doen vanwege het cultuurhistorische karakter van de weg namelijk As van de Stichtse Lustwarande en Via Regia.

**Afdeling 6. Natuur**
Er ontbreekt, voorzover ik kan overzien met uitzondering van stikstof, een instructieregel die bepaalt dat het Programma Wonen en Werken en een omgevingsplan dat verstedelijking mogelijk maakt, ingaat op de uitstralingseffecten op omliggende natuurgebieden en de Basis Kwaliteit Natuur. Verstedelijken heeft daarop effect zeker binnen een afstand van 5 km. Zie onder andere de PlanMER bij de PPWW2025. De ambitie om de natuur te behouden en te versterken betekent dat die effecten in beeld moeten worden gebracht en worden afgewogen tegen in het kader van ETFAL. Een bepaling hierover kan in deze afdeling worden opgenomen of in afdeling 9 (verstedelijking). Zie ook aldaar. Zeker als het PPWW de mogelijkheid schept om in afwijking van andere instructieregels een omgevingsplan vast te stellen, moet de bepaling en toetsing van locaties in een programma zorgvuldig plaatsvinden.

**Afdeling 9.1 Stedelijke functies in landelijk gebied**
Deze afdeling staat verstedelijken onder voorwaarden toe. Ik vind dat duidelijker getoetst moet worden dat de verstedelijking ter plaatse geen onaanvaardbare gevolgen heeft voor NNN, de verbindingen tussen NNN-gebieden en Basiskwaliteit Natuur. Ik stel voor

een algemene bepaling van deze strekking toe te voegen vergelijkbaar aan de hierna volgende uitwerking voor artikel 9.15.

**Artikel 9.15 Verstedelijkingslocaties onder voorwaarden**
Toetsing aan natuur en bodem en water sturend is noodzakelijk ter behoud van de Utrechtse Kwaliteiten. Dit moet voorafgaand aan het bepalen van locaties gebeuren. Daarom stellen we voor artikel 9.15 lid 1 onder c. aan te vullen als volgt: “de woningbouw leidt niet tot extra bodemdaling *en/of een negatieve uitstraling op nabij gelegen Natura2000 en NNN-gebieden alsmede op de verbindingen daartussen, de Basiskwaliteit Natuur en de geohydrologische situatie”*.

Tot zover mijn zienswijzen over de POVI en PVR. Ik ben graag tot nadere toelichting. Graag krijg de gelegenheid om te reageren op uw antwoord over de kwelgebieden ten zuiden van Zeist en De Bilt.

Hoogachtend,

Ernest Schuler

Bijlage 1 Kaart Natuur Verbinden en Behouden.
Bijlage 2 Kaart Natuurlijke Kwaliteiten Landschapsontwikkelingsplan gemeenten De Bilt/Zeist/Bunnik/Houten/Utrechtse Heuvelrug/Wijk bij Duurstede.
Bijlage 3 Nederland groeit nauwelijks meer, AD-UN 2 februari 2026.
Bijlage 4 Kaart kwelgebieden station Driebergen-Zeist opgenomen in het Concept-bestemmingsplan Gesplitste Aansluiting, gemeente Driebergen/gemeente Zeist, 2004.